

คำอธิบายประกอบ

คำขอรับสิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตรการประดิษฐ์ ประกอบด้วย

1. แบบพิมพ์คำขอ และเอกสารประกอบ
2. รายละเอียดการประดิษฐ์
3. ข้อถ้อยสิทธิ
4. รูปเขียน (ถ้ามี)
5. บทสรุปการประดิษฐ์

1. แบบพิมพ์คำขอ และเอกสารประกอบ

แบบพิมพ์คำขอรับสิทธิบัตรผู้ขอรับสิทธิบัตรต้องใช้แบบพิมพ์ที่กรมทรัพย์สินทางปัญญา กำหนดและจะพิมพ์ขึ้น ซึ่งได้แก่แบบ สป/สผ/001-ก

2. รายละเอียดการประดิษฐ์

ต้องระบุหัวข้อเรื่องตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1 ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์

จะต้องระบุว่าการประดิษฐ์นั้นคืออะไร โดยระบุถึงลักษณะสำคัญของการประดิษฐ์นั้นด้วย เช่น พัดลม ไฟฟ้า กรรมวิธีหล่อผนังคอนกรีต เตอบไฟฟ้า แบบจ่ายความร้อน เป็นต้น จะต้องไม่ใช่ชื่อที่ตั้งขึ้นเอง หรือเครื่องหมายการค้า เช่น เตอบไฟฟ้าสุรชัย และจะต้องไม่ใช่ชื่อที่เป็นการอวดอ้างสรรพคุณ เช่น เตากั้นลมหัดจรรยา หรือปากกาเนรมิต เป็นต้น

2.2 ลักษณะและความมุ่งหมายของการประดิษฐ์

จะต้องระบุถึงลักษณะที่สำคัญของการประดิษฐ์โดยย่อ รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการประดิษฐ์ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น การขอรับสิทธิบัตรสำหรับ “อุปกรณ์และวิธีวัดความยาวของวัตถุโดยความยาวคลื่นแสงเลเซอร์” ผู้จะขอระบุว่า “ลักษณะของอุปกรณ์อันเป็นการประดิษฐ์นี้ประกอบด้วยแหล่งกำเนิดแสงเลเซอร์ เครื่องตรวจจับ สัญญาณ ส่วนบังคับทิศทาง โดยมีวงจรทางอิเล็กทรอนิกส์ควบคุมการทำงานและความยาวของวัตถุและจุดประสงค์ของการประดิษฐ์ดังกล่าว คือ เพื่อให้จะทำให้การวัดความยาวของวัตถุมีความถูกต้องแม่นยำยิ่งขึ้นโคคคคค

2.3 สาขาวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์

จะต้องระบุว่าการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรจัดอยู่ในสาขาวิทยาการหรือเทคโนโลยีด้านใด เช่น วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า เคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น

2.4 ภูมิหลังของศิลปะหรือวิทยาการที่เกี่ยวข้อง

จะต้องระบุลักษณะของการประดิษฐ์ที่มีอยู่ก่อนแล้ว พร้อมทั้งข้อบกพร่องต่างๆ หรือปัญหาของการประดิษฐ์ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรนั้นแตกต่างกับการประดิษฐ์ที่มีอยู่ก่อนแล้วอย่างไรและเพียงใด ตัวอย่างเช่น การขอรับสิทธิบัตรสำหรับ “อุปกรณ์และวิธีการวัดความยาวของวัตถุ

โดยความยาวคลื่นแสงเลเซอร์” ดังกล่าวข้างต้น ในหัวข้อนี้จะระบุว่า “ก่อนที่จะคิดประดิษฐ์การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรนี้ การวัดความยาวจะทำโดยเทียบกับความยาวมาตรฐาน 1 เมตร ที่ทำจากโลหะผสมระหว่างนิกอนกับโครเมียมหรือที่เรียกกันว่า "นิโครม" ความยาวดังกล่าวอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากสัมประสิทธิ์การขยายตัวของโลหะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ซึ่งเป็นเหตุให้ความยาวมาตรฐานดังกล่าวนั้นไม่คงที่ “ ในกรณีที่เป็นการประดิษฐ์ที่ยังไม่เคยมีมาก่อนเลย ผู้ขออาจจะระบุถึงปัญหาในทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกระตุ้นให้เกิดแนวคิดดังกล่าว

2.5 การเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์

จะต้องระบุถึงรายละเอียดของการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรว่ามีลักษณะโครงสร้าง ส่วนประกอบองค์ประกอบ หรือขั้นตอนอย่างไรบ้าง การบรรยายในหัวข้อนี้จะต้องละเอียดสมบูรณ์และชัดเจนพอที่จะทำให้ผู้มีความชำนาญในระดับสามัญในสาขาวิทยาการนั้นๆ สามารถอ่านแล้วเข้าใจถึงการประดิษฐ์นั้นได้ และสามารถนำไปใช้และปฏิบัติตามการประดิษฐ์นั้นได้ด้วยในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์นี้ ผู้เขียนควรคำนึงถึงความชัดเจนเป็นหลักดังนั้น ควรกำหนดลักษณะและขั้นตอนการบรรยายให้ดี หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกลไก หรือเครื่องมือต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเขียนประกอบในกรณีดังกล่าว การอ้างอิงลักษณะทางโครงสร้างในหัวข้อนี้ จะต้องสอดคล้องกับรูปเขียนด้วย ตัวอย่างในกรณีที่เป็นการขอรับสิทธิบัตรสำหรับเครื่องมือหรือกลไก ในขั้นแรกควรอธิบายถึงส่วนประกอบหรือโครงสร้างของการประดิษฐ์นั้นว่ามีส่วนประกอบอย่างไร ประกอบกันเป็นลักษณะใด และประกอบกันแล้วจะให้ผลในทางปฏิบัติอย่างไร

ขั้นที่สองควรอธิบายถึงระบบการทำงานหรือกรรมวิธีในการผลิต เริ่มตั้งแต่ นำวัตถุดิบเข้าระบบและผ่านกระบวนการต่างๆ ของอุปกรณ์ ซึ่งควรระบุถึงรายละเอียดของขั้นตอนนั้นๆ ด้วย จนกระทั่งได้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จออกมา

2.6 คำอธิบายรูปเขียนโดยย่อ

จะต้องระบุถึงรูปเขียนที่เสนอมาพร้อมกับคำขอ (ถ้ามี) โดยระบุว่ารូปรูปเขียนแต่ละรูปแสดงถึงส่วนใดของการประดิษฐ์ เช่น รูปที่ 1 แสดงถึงส่วนประกอบทั้งหมดของเครื่องจักร

รูปที่ 2 แสดงถึงส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของเครื่องจักร เป็นต้น

2.7 วิธีการในการประดิษฐ์ที่ดีที่สุด

ในกรณีที่มีการระบุในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ ถึงวิธีการประดิษฐ์หลายวิธี ผู้ขอจะต้องระบุถึงวิธีการประดิษฐ์ที่ดีที่สุด แต่ถ้ามีการเปิดเผยวิธีการประดิษฐ์ เพียงวิธีเดียวในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ ผู้ขอก็สามารถระบุว่า “วิธีการในการประดิษฐ์ที่ดีที่สุดได้แก่ วิธีการดังที่ได้บรรยายไว้ในหัวข้อการเปิดเผยการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์”

2.8 การใช้ประโยชน์ของการประดิษฐ์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชย์กรรม

ในกรณีที่มีลักษณะของการประดิษฐ์เองไม่สามารถแสดงได้ว่า จะนำไปใช้ในการผลิตในด้านต่างๆ

ได้หรือไม่เป็นอย่างไร เช่น การประดิษฐ์สารประกอบเคมีชิ้นใหม่ผู้ขอจะต้องอธิบายให้เห็นว่าสามารถนำเอาการประดิษฐ์นั้นไปใช้ในทางใดบ้าง และมีประโยชน์อย่างไร แต่ถ้าโดยลักษณะของการประดิษฐ์นั้นเองแสดงให้เห็นได้อยู่แล้วว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตได้ ก็ไม่จำเป็นต้องมีหัวข้อนี้

3. ข้อถือสิทธิ

เป็นส่วนที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรระบุถึงขอบเขตของการประดิษฐ์ที่ต้องการได้รับความคุ้มครองข้อถือสิทธิเปรียบได้กับการกำหนดขอบเขตอันเป็นพื้นที่ที่เป็นสิทธิของเจ้าของโฉนดที่ดิน ข้อถือสิทธิจะกำหนดขอบเขตอันเกี่ยวกับลักษณะของการประดิษฐ์ที่เป็นสิทธิของผู้ทรงสิทธิที่บุคคลอื่นมีหน้าที่ที่จะต้องเคารพและละเว้นจากการกระทำอันจะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร

ข้อถือสิทธิ

เป็นการระบุถึงส่วนของการประดิษฐ์ที่ผู้ขอต้องการสงวนสิทธิมิให้คนอื่นแสวงหาประโยชน์จากการประดิษฐ์ โดยหลักการทั่วไปแล้ว ขอบเขตของการประดิษฐ์ที่ระบุในข้อถือสิทธิจะต้องไม่กว้างหรือเกินไปกว่าที่ผู้ขอได้ทำการประดิษฐ์นั้น และที่ได้เปิดเผยในรายละเอียดการประดิษฐ์ ดังนั้นหากผู้ขอต้องการขอถือสิทธิในลักษณะของส่วนของการประดิษฐ์ ก็จะต้องเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะส่วนนั้นของการประดิษฐ์โดยสมบูรณ์ ชัดแจ้ง

และรัดกุมในรายละเอียดการประดิษฐ์ด้วย ข้อถือสิทธิต้องระบุลักษณะของการประดิษฐ์ที่ผู้ขอประสงค์จะขอรับความคุ้มครองโดยชัดแจ้ง รัดกุม และสอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์ ถ้าข้อถือสิทธิไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด คำขออนุญาตอาจถูกปฏิเสธได้ หลักที่ว่าข้อถือสิทธิจะต้องสอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์ ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้นส่วนที่ว่าข้อถือสิทธิจะต้องชัดแจ้งและรัดกุมนั้น พอสรุปได้ว่ามีอยู่ 2 ความหมายดังนี้

1. ลักษณะของถ้อยคำที่ใช้จะต้องชัดแจ้งและรัดกุม ถ้อยคำที่ใช้จะต้องชัดเจน ห้ามใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือหรือมีความหมายเพื่อเลือกแบบกว้างๆ เช่น ระบุว่าส่วนประกอบส่วนหนึ่งของการประดิษฐ์นั้น “ทำจากโลหะหรือสิ่งที่คล้ายคลึงกัน” ย่อมไม่ชัดเจน เพราะสิ่งที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับโลหะมีมากมาย

(2) ลักษณะของการแยกและจัดลำดับข้อถือสิทธิ ความชัดแจ้งและรัดกุมของข้อถือสิทธิอาจเกิดขึ้นจากวิธีการแยกและการจัดลำดับข้อถือสิทธิ รวมทั้งการอ้างอิงถึงข้อถือสิทธิอื่นๆ ในคำขอเดียวกันนั้นด้วย การพิจารณาว่าควรแยกข้อถือสิทธิออกเป็นหลายข้อหรือควรมีข้อถือสิทธิเพียงข้อเดียวหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรว่าการประดิษฐ์นั้นมีลักษณะองค์ประกอบหรือโครงสร้างซับซ้อนหรือไม่เพียงใด ถ้าเป็นการประดิษฐ์ที่ไม่ซับซ้อนก็ไม่ควรแยกข้อถือสิทธิเป็นหลายข้อ เพราะจะทำให้ขาดความชัดแจ้งและรัดกุมในทางกลับกันถ้าเป็นการประดิษฐ์ที่ซับซ้อนมาก หากไม่แยกข้อถือสิทธิออกเป็นหลายๆ ข้อก็จะทำให้ขาดความชัดแจ้งและรัดกุมเช่นเดียวกัน

ข้อถือสิทธิที่ใช้ระบุถึงลักษณะทางเทคนิคอันเป็นสาระสำคัญของการประดิษฐ์ เรียกว่า “ข้อถือสิทธิหลัก” ส่วนข้อถือสิทธิที่ระลึกถึงลักษณะทางเทคนิคอันเป็นลักษณะพิเศษหรือรายละเอียดปลีกย่อย เรียกว่า “ข้อถือสิทธิรอง” โดยทั่วไป การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรมักมีลักษณะที่ไม่ซับซ้อนมากจึงมักจะมีข้อถือหลักเพียงข้อเดียวและมีข้อถือสิทธิรองอีก 2-3 ข้อในกรณีที่ข้อถือสิทธิหลักเพียงข้อเดียวไม่สามารถคลุมถึงลักษณะทางเทคนิคของการ

ประดิษฐ์ได้ทั้งหมด ผู้ขอจะระบุข้อถือสิทธิหลักหลายข้อสำหรับลักษณะของการประดิษฐ์ประเภทเดียวกันในคำขอรับสิทธิบัตรฉบับหนึ่ง ก็ได้การอ้างถึงข้อถือสิทธิอื่นในข้อถือครองนั้น จะต้องอ้างในลักษณะที่เป็นทางเลือกเท่านั้น ประกอบด้วยเครื่องเขย่าที่มีลักษณะพิเศษ....” แต่จะระบุว่า “6.เครื่องซักผ้าตาม 1 และ 4. ซึ่งประกอบด้วยเครื่องเขย่าที่มีลักษณะพิเศษ” ไม่ได้

4. รูปเขียน (ถ้ามี)

เป็นส่วนที่จะช่วยให้ผู้อ่านคำขอรับสิทธิบัตรสามารถเข้าใจรายละเอียดการประดิษฐ์ได้ดีขึ้น ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดว่า หากจำเป็นเพื่อที่จะทำให้สามารถเข้าใจการประดิษฐ์โดยทั่วไปรูปเขียนมักจะจำเป็นในกรณีที่เป็นคำขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์ในสาขาวิศวกรรมเครื่องกล ฟิสิกส์ด้วย หากผู้ขอไม่ยื่นรูปเขียนในกรณีที่เป็นคำขอนั้นอาจถูกปฏิเสธได้ รูปเขียนจะต้องแสดงให้เห็นชัดเจนสอดคล้องกับรายละเอียดการประดิษฐ์และเป็นไปตามหลักวิชาการเขียนแบบ ตามลักษณะและวิธีที่อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญากำหนด เช่นจะต้องเขียนด้วยหมึกสีดำเข้มที่สามารถอยู่ได้ทนนาน และห้ามระบายสีเขียนโดยใช้อุปกรณ์การเขียนแบบมีสีส่วนที่ถูกต้องและใช้สัญลักษณ์ (Drawing Symbols)ตามที่กำหนดเป็นต้น

5. บทสรุปการประดิษฐ์

เป็นส่วนของคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์ที่จะช่วยให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสิทธิบัตร และผู้สนใจ สามารถตรวจค้น หรือค้นคว้าเกี่ยวกับการประดิษฐ์นั้นโดยไม่ต้องเสียเวลามาก ผู้ขอจะต้องจัดทำบทสรุปการประดิษฐ์ในทุกกรณีหากผู้ขอไม่ยื่นบทสรุปการประดิษฐ์ด้วย คำขอนั้นอาจถูกปฏิเสธได้บทสรุปการประดิษฐ์ต้องสรุปสาระสำคัญของการประดิษฐ์ที่ได้เปิดเผยหรือแสดงไว้ในรายละเอียดการประดิษฐ์ ข้อถือสิทธิและรูปเขียน (ถ้ามี) โดยจะต้องระบุลักษณะทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์โดยย่อแต่ต้องเป็นไปในลักษณะที่จะทำให้เข้าใจได้ดีขึ้นถึงปัญหาทางเทคนิค ตลอดจนการแก้ไขปัญหาโดยการประดิษฐ์ และการใช้การประดิษฐ์นั้น โดยจะต้องรัดกุมชัดเจนและมีถ้อยคำไม่เกิน 200 คำ